

Hommage a második példánynak

Másodlat – Magukat
másoló művészek

EGED DALMA

Budapest Galéria, 2017. VI. 14. – VII. 23.

kiállítás

és nem annak minden tulajdonságban megegyező duplikátumát adja, azaz hoz létre újra.

A másolat és a másodlat közötti különbség abban ragadható meg, hogy amíg a másolat mint egy eredeti példány kópiája nem rendelkezik eredetiséggel, addig a másodlat mint valaminek az első mellett létrehozott második példánya ugyanolyan létjogosultsággal bír, mint az első. A másodlat mint második eredeti példány tehát bizonyos fokig paradox, hiszen egyszerre az első példány megismétlése, folytatása, de tagadása is, mivel részleteiben valamennyire különböznie kell, máskülönben azonos lenne.

Ehhez a bonyolult kérdéshez szól hozzá a Budapest Galéria kiállítása, ahol a kiállító művészek a másolat és a másodlat közötti különbség egy-egy irányát vetik fel. A bekerült művek mindegyike az első példánynak járó kitüntetett szerepet kérdőjelezi meg, és szembe mennek azzal az explicitnek vélt elképzeléssel, hogy egy újra létrehozott műnél fennáll az auravesztés esete, és mint feldolgozás kevésbé jelentős.

Hogy mi is a másodlat és annak megismétlésegből és eredetiségből adódó feszültsége, szépen modellezi Káldi Katalin öt-öt különböző méretű és vágású fűrófejet ábrázoló fotója. Ebben az esetben a fűrófejek mindegyike másodlat, azaz igazi másolat, „truecopy” abban az értelemben, hogy az első példány eredetiségét ismétli meg,

Egy második mű már csak a körülmények, mint a kiállítás helye és ideje, miatt sem lehet azonos az elsővel. Erre utal – már címében is – Chilf Mária a galéria kapualjában elhelyezett *Ez nem az* című installációja. A csíkos pokróccal letakart, összebújó emberalakokból és kilógó, kitaposott férfi, női és gyerekcipőkből álló installációnak még ha létezett is egy első, originál változata, a mű időspecifikus-ságából adódóan ez a mostani jelentésében különbözni fog, azaz ez a zavarba ejtő családi pillanatkép hiába lehetett már kiállítva többször is, szükségszerűen mást jelent ma, mást jelentett 2015 augusztusában, és mást előtte.

A mű történetéből mint feltűnésének történetéből adódó különbség képződését követhetjük nyomon Benczúr Emese és Erdélyi Gábor munkáján is. A több ezer darab fémdobozos üdítőről leszedett fülecskéből összeálló Open Your Mind-felirat egyszer egy reklámfilmbe, egyszer 2016-ban a 2B Galériában, e mostani tárlattal egy időben (!) Székesfehérvárott az *Autizmus mint metafora* című kiállításon, majd a szemben lévő falon, a Budapest Galériában tűnik fel. A mű struktúrája állandó, minimálisan változik a betűk színeinek összeállítása, változik a háttér, a padló, a fal kialakítása. Benczúr munkája a visszatérő műalkotással való viszonyunkra kérdez rá, szembemegy az „én ezt már láttam” kijelentésen alapuló hozzáállásunkkal, és mint Chilf Mária installációja, ugyancsak arra mutat rá, hogy egy mű újramegjelenése nemcsak hogy visszahat magára, de a kiállítási hellyel és idővel való összefüggésében jelentésében megváltozik. Ugyanerre akar rádöbbenteni ironikus

fotó: Berényi Zsuzsa

BENCZÚR EMESE: Open Your Mind, 2017

Fotó: Berényi Zsuzsa

SZÁSZ GYÖRGY: Játék éhség, 2017

A játékszabály ugyanaz maradt, a látogatónak célba kell dobni a kívánságokért, azonban mára a kis vödörkből díztelen tányér lett, a játéktérből pedig egyszerű fakeret. Az, hogy a játék évekkal később teljesen más környezetben is működik, arra mutat rá, hogy a műalkotások esetében ésszerűtlen ok-okozati kapcsolatot feltételezni egyszerűség és eredetiség között, és hogy a mű egyediségéhez nem tartozik hozzá szervesen a megismételhetetlenség.

és túlzó módon Erdélyi Gábor is, akinél valóban ugyanaz a mű látható, csak három különböző „élethelyzetben”: egyszer mint monokróm festmény a Budapest Galéria (ugyanabban a szobájában) húsz évvel ezelőtti kiállításán, egyszer mint íróasztallap a művész lakásán és egyszer ténylegesen a mű egy darabjaként.

Az, hogy a második példány nem feltétlenül az első egyediségéből vesz el, hanem fel is erősítheti, ismétlődésével fokozhatja azt, jól látható Gallov Péter grafikáin, ahol a sorozatosságának több fokozata is megjelenik. A *Hommage à L'age d'Or* című sorozatán nemcsak Luis Buñuel Aranykor című filmjének nyitójelenetét dolgozza fel – amely már maga is egy természetfilm kockájának feldolgozása –, hanem a kinagyított skorpió fullánkját mutató képek, szemben az olyan sorozatelemekkel, ahol irreleváns lenne az egyediség kérdése, mindegyike külön kidolgozott, csak rá jellemző vonásokat felmutató darab. A mű központi témájává vált, méreggel teli fullánk képének halmozása pedig megsokszorozta az abból áradó precíz és végleges hangulatot.

A visszatérő témák, motívumok fel-feltűnésének kérdésével foglalkoznak Keresztes Zsófia és Bernát András művei is. Az egy alak szerves részét képező kis kitömött textilcsillagocskák kiragadva már egy elfelejtett jelszó képét mutathatják, vagy mint Bernát András *Rész és egész* című sorozatának darabjai estében, a variálhatóságból adódóan, a táblák különböző, más művekké állhatnak össze.

Egy majdani visszatérő motívum eredetét és feldolgozásának alakulását követik nyomon Molnár Zsolt és Király András munkái. Molnár Zsolt művein azt láthatjuk, ahogy egy permeterzőgép formájából kristályosodik ki egy visszatérő hullámvonal, Király András pedig Szent Sebestyén alakjának lecsupaszított struktúráját hozza létre több példányban a jelenet egy bármikor elővehető kész sablonjaként.

Egy mű megismétlésének másik esete, amikor a koncepció köszön vissza. Szász György *Játék-éhség* című munkája egy korábbi mű letisztultabb, „dízajnosabb” újragondolása.

Fotó: Berényi Zsuzsa

ERDÉLYI GÁBOR:
Nincs címe,
1995–2017